

**Харенко Д. О.**, к.т.н., доцент,  
доцент кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу  
**Каламан О. Б.**, д.е.н, доцент,  
доцент кафедри менеджменту організацій,  
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

## **СТРАТЕГІЧНИЙ РОЗВИТОК СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗАСАДАХ СИСТЕМНИХ ІННОВАЦІЙ**

У стратегічному управлінні підприємством одними з основних понять є «стратегічне планування», «стратегічний розвиток», «стратегія підприємства», проте як у зарубіжній, так і у вітчизняній літературі немає єдиного підходу до сутності та змісту цих понять. Так, стратегією називають довгостроковий напрям розвитку підприємства, що стосується сфери його діяльності, мережі взаємовідносин всередині, а також його позиції, що веде до досягнення цілей у зовнішньому середовищі [1, 2]. Також вважають, що стратегія – це програма розвитку та сукупність орієнтирів та обмежень, що визначають напрям розвитку компанії відповідно до її цілей [3]. Інші дослідники дійшли думки, що це програма, план, курс управління, спрямований на досягнення стратегічних цілей у будь-якій сфері діяльності [4]. У вищезазначених визначеннях є загальні аспекти щодо цілей або напрямів розвитку, хоча інструментарій для визначення таких цілей та напрямів відсутній. Звернімося до терміну «розвиток», щоб знайти інструмент для реалізації стратегічного управління розвитком промислового підприємства. З філософської точки зору, «розвиток» – це незворотна, спрямована, закономірна зміна матеріальних та ідеальних об'єктів або це процес переходу від одного стану до кращого [5]. Також «розвиток» визначають як процес регулярних змін, переходу від старої до нової якості, від простої до складної, від нижчої до вищої [6]. Для практичного використання термін «розвиток» слід конкретизувати, по-перше, щоб визначити, яким закономірностям дотримується підприємство, по-друге, щоб визначити, що означає «кращий», «якісніший» стан системи.

Доцільно розглянути підприємство як складну технічну систему. Відомо, що розвиток технічних систем підпорядковується певним законам. Один з яких полягає в тому, що розвиток усіх систем у підвищенні ступеня досконалості системи. Показник «ступінь досконалості системи» прямує до нескінченності, що відображає можливість необмеженого розвитку. На певному історичному горизонті часу завданням стратегічного управління є пошук максимального значення функції, обмеженого поточним рівнем науково-технічного розвитку. У цьому випадку показник «ступінь досконалості системи» наблизатиметься до максимуму. Логічним є, що цей закон застосовується у стратегічному управлінні розвитком промислового підприємства.

В ідеальній стратегії підприємство повинно забезпечити функціональність шляхом зменшення витрат та покращення функціональності. Ця стратегія є складною для реалізації, тому обирають стратегію збереження поточного рівня витрат або зниження витрат на тому ж рівні функціональності

підприємства. Третя стратегія характерна для «застарілих» підприємств, що виробляють продукцію, традиційну для всієї галузі – сировинних компаній, металургії, сільського господарства тощо. Існують такі варіанти, що пов'язані зі значним збільшенням функціональності, що супроводжується зростанням витрат. Ця стратегія характерна для нових інноваційних підприємств, а також нових галузей. Наближаючись до межі своєї функціональності, ці підприємства йдуть шляхом зниження собівартості. Іноді доцільно спростити діяльність (скоротити функціональність), при цьому різко скоротити витрати, що призведе до підвищення ступеня досконалості. Цю стратегію обирають підприємства, що збільшують обсяги виробництва. Вони уніфікують свій продукт (економія масштабу). Управління стратегічним розвитком має бути безперервним. Підприємства, що підтримують певний ступінь досконалості, неминуче програють у конкуренції через постійну заміну одних технологій іншими на ринку. Загальновідомими є коливальні економічні цикли, які пізніше пояснилися появою нових технологій. Наразі ця концепція називається концепцією технологічного укладу [7]. Технологічний уклад (хвиля) – це різновид технологій, що характерні для певного рівня розвитку виробництва; завдяки науково-технічному прогресу відбувається перехід від нижчих до вищих прогресивних укладів [7].

Таким чином, управління стратегічним розвитком промислового підприємства на основі системних інновацій має бути безперервним, тобто підприємство повинно підвищувати ступінь своєї досконалості, щоб підтримувати стабільні конкурентні переваги на ринку.

### **Список використаних джерел:**

1. Хетагурова Д., Балабаш О. Стратегія розвитку підприємства: сутність та класифікація. *Modern Engineering and Innovative Technologies*. 2022. № 2(24-02). Р. 21–27. DOI: 10.30890/2567-5273.2022-24-02-023
2. Гудзь О.І. Стратегія розвитку підприємства: сутність та класифікація. *Економіка та суспільство*. 2018. № 18. DOI: 10.32782/2524-0072/2018-18-48
3. Брінь П. В., Голтвянська Ю. В. Стратегія розвитку підприємства: сутність та класифікація. *Підприємництво та інновації*. 2021. № 21. С. 31-34. DOI: 10.37320/2415-3583/21.5
4. Гурбик Ю., Сальнікова М., Курган П. Суть, принципи та етапи стратегічного планування на підприємстві. *Економіка та суспільство*. 2019. № 20. DOI: 10.32782/2524-0072/2019-20-25
5. Сукрушева Г. О., Сіра А. Ю. Теоретичні аспекти стратегії розвитку підприємства. *Економіка і суспільство*. 2018. С. 764-770.
6. Ахновська І. О., Душак А. В. Науково-методичні підходи до визначення сутності поняття «розвиток». *Збірник матеріалів міжнародної наукової конференції «Гальчинські читання»*(Київ, 2 листопада 2023 р.). 2023. С. 23-25.
7. Єрешко Ю. Парадигма інтелектуальної економіки. *Економіка та суспільство*. 2021. № 27. DOI: 10.32782/2524-0072/2021-27-48.